

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-3\(43\)-347-358](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-3(43)-347-358)

УДК 336.6:658(004)

JEL Classification: G32; L86; M21; O32

Олена Іванівна Панченко

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: pan68@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-8071-4983>

ResearcherID: [F-6779-2016](https://orcid.org/0000-0001-8071-4983)

Сергій Миколайович Лесун

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: serhii.lesun@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0003-0096-3077>

**МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВ ІТ-СФЕРИ**

У статті проведено дослідження основних методичних підходів до оцінки рівня фінансової безпеки підприємств, здійснено їх порівняльний аналіз та визначено особливості застосування для підприємств ІТ-сфери з урахуванням специфіки їхньої діяльності. Сформульовано переваги використання інтегрального підходу для оцінки рівня фінансової безпеки для підприємств ІТ-сектору, який дозволяє враховувати як кількісні, так і якісні параметри-індикатори, забезпечує адаптивність, гнучкість та можливість модифікації під різні управлінські потреби. Запропоновано основні етапи комплексного оцінювання рівня фінансової безпеки та визначення її інтегрального показника для ІТ-підприємств.

Ключові слова: фінансова безпека; оцінка фінансової безпеки; методичний підхід; інтегральний показник; ІТ-підприємства; ІТ-сфера.

Рис.: 3. Табл.: 1. Бібл.:12.

Постановка проблеми. У сучасних умовах будь-яке підприємство функціонує як динамічна система, фінансова стійкість та рівновага якої не статична, тому виникає потреба в постійному моніторингу рівня фінансової безпеки. Це надає можливість своєчасно виявляти наявні проблеми та реагувати на них без загрози втрати платоспроможності та фінансової стійкості. Традиційні підходи та методи оцінки фінансової безпеки підприємств, що представлені в науковій літературі, розглядаються переважно для підприємств реального сектору економіки та орієнтовані на їхні особливості: фондомісткість та капіталомісткість, матеріальне виробництво, прив'язка до фізичної інфраструктури, стабільність виробничого циклу та відносно передбачувані ринкові умови. Однак ІТ-сфера має принципові відмінності, що зумовлюють необхідність адаптації методичних підходів до оцінки фінансової безпеки саме цих підприємств.

Такий підхід повинен враховувати як загальноекономічні принципи, так і галузеву специфіку функціонування зазначених суб'єктів господарювання в умовах цифрової економіки, а також забезпечувати інтеграцію фінансової аналітики з якісною оцінкою важливих чинників, що здійснюють істотний вплив на рівень фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових публікацій засвідчує, що питанням оцінки фінансової безпеки присвячено багато праць таких науковців, як О. Ареф'єва, О. Барановський, О. Батієвська, Г. Бондар, З. Варналій, Н. Ващенко, В. Вудвуд, К. Гарячева, В. Джеджула, Л. Донець, О. Єпіфанов, А. Іванова, С. Ілляшенко, А. Крутова, Н. Марусяк, Л. Матвійчук, Т. Меліхова, С. Мельник, А. Мехед, С. Мушнікова, О. Почечун, Т. Рзаєва, О. Розводюк, О. Савицька, О. Сусіденко, О. Чернега, Д. Шевчук та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Недостатня розробленість методичних підходів до оцінювання рівня фінансової безпеки саме в контексті відображення специфіки ІТ-сектору вимагає вдосконалення відповідної методологічної бази, що

дозволить проводити якісну діагностику стану фінансової безпеки ІТ-підприємств для забезпечення їхнього сталого розвитку та адаптації до сучасних викликів та загроз цифрової економіки.

Метою статті є дослідження методологічних підходів до оцінки рівня фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери, визначення основних етапів та особливостей такої оцінки для суб'єктів господарювання ІТ-сектору.

Виклад основного матеріалу. Дослідження та систематизація теоретико-методологічних підходів до оцінки фінансової безпеки підприємств свідчать, що в науковій літературі та на практиці сформувалась низка важливих підходів до визначення її рівня, вибір яких залежить від специфіки та сфери діяльності суб'єкта господарювання, цілей дослідження та умов зовнішнього середовища (рис. 1). Для підприємств ІТ-сфери, що мають низку унікальних характеристик, кожен із представлених методичних підходів має свої переваги та недоліки, специфічні особливості практичного застосування, а також обмеження у використанні, що впливає на точність та достовірність результатів оцінки.

Дослідження свідчать, що індикаторний підхід відзначається простотою та швидкістю, але має певні недоліки, якщо його розглядати в галузевому контексті ІТ-сфери. Так, застосування традиційних фінансових коефіцієнтів, які визначаються на основі фінансової звітності, досить часто не повністю відображає реальну картину по фінансовій ситуації в ІТ-компаніях, адже вагома частина цінності таких суб'єктів господарювання знаходиться у сфері нематеріальних активів та визначається людським потенціалом. Тому система індикаторів має відповідати складу та важливості основних загроз фінансовій безпеці підприємства, а при визначенні порогових значень індикаторів необхідно враховувати особливості діяльності ІТ-підприємства, специфіку та умови ринку, на якому реалізується продукт чи послуга, та інші фактори.

Щодо ризик-орієнтованих підходів, то для ІТ-компаній, які здебільшого оперують нематеріальними активами та значною мірою залежать від інтелектуальної власності, професійних компетенцій персоналу та ділової репутації, і відповідно мають специфічні ризики, їх застосування має певні обмеження. Це пов'язано передусім з тим, що зазначені фактори важко піддаються традиційним методам кількісної оцінки, а ризики в ІТ-секторі мають більш динамічний, неструктурований та слабопрогнозований характер.

Крім того, ІТ-підприємства особливо вразливі до кіберзагроз, які важко піддаються точним кількісним вимірюванням і потребують застосування спеціалізованих методів моніторингу та управлінських підходів. Внаслідок цього ризик-орієнтовані методи можуть бути використані як допоміжні інструменти, адже вони не повною мірою здатні забезпечити комплексну оцінку фінансової безпеки підприємств ІТ-сектору.

Метод оцінювання фінансової безпеки на основі ресурсно-функціонального підходу був предметом досліджень таких науковців, як О. В. Грачов, М. М. Єрмошенко, Т. Б. Кузенко та ін. Суть цього підходу полягає в окремому аналізі кожної функціональної складової фінансової безпеки з подальшим експертним узагальненням у вигляді інтегрального показника. Різні автори пропонують власну структуру функціональних компонентів і відповідних показників. Найчастіше аналіз проводиться за такими ключовими напрямками фінансової безпеки підприємства, як бюджетна, грошово-кредитна, валютна, банківська, інвестиційна, фондова та страхова [4; 7; 8].

Ресурсно-функціональний підхід в ІТ-сфері дозволяє деталізувати оцінку фінансової безпеки за напрямками діяльності (наприклад, інвестиційна та інноваційна діяльність, маркетинг тощо), що є перевагою для великих ІТ-компаній. Проте застосування таких методів ускладнено на малих підприємствах або стартапах, де управлінський облік недостатньо розвинений або де функції та напрями діяльності формально не розділені.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Рис. 1. Основні підходи до оцінки фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери
Джерело: складено за даними [1; 3; 5; 6; 8].

Методи прогнозування банкрутства для підприємств базуються на економіко-математичних моделях (наприклад, моделях Альтмана, Ліса, Терещенка О. О. та ін.), які враховують комплекс фінансових коефіцієнтів і показників, що відображають фінансовий стан компанії та ймовірність її банкрутства [2].

Особливістю застосування таких моделей в ІТ-сфері є необхідність їх адаптації під її специфіку, де переважають нематеріальні активи, прибутковість може бути нестабільною, а ризики мають специфічний характер (технологічні зміни, інтенсивна конкуренція). Тому традиційні моделі потрібно доповнювати якісними показниками, а також новими інструментами, такими, наприклад, як штучний інтелект і машинне навчання, що оперують великими масивами даних та враховують нелінійні залежності [10].

Якщо говорити про SWOT-аналіз, то він належить до якісних методів і виступає інструментом стратегічного аналізу, що базується на оцінці сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз для підприємства або окремого ІТ-проєкту [2]. Якісний SWOT-аналіз є досить ефективним для ІТ-сфери, адже він доповнює кількісну оцінку рівня фінансової безпеки, забезпечуючи вивчення факторів, які важко піддаються вимірюванню, але мають суттєвий вплив на фінансову стабільність (ринкові тренди, рівень конкуренції, людський капітал, технологічні зміни тощо).

На сьогодні достатньо поширеним серед науковців є інтегральний підхід, який дозволяє об'єднати різні показники у єдиний індекс, що відображає загальний рівень фінансової безпеки підприємства. Однак різними авторами пропонуються різні алгоритми розрахунку інтегрального показника. Більшість дослідників при визначенні інтегрального показника фінансової безпеки використовують традиційні фінансові коефіцієнти, зокрема коефіцієнти ліквідності, фінансової стійкості, показники прибутковості тощо [1; 3; 9; 11].

Деякі науковці пропонують в інтегральній оцінці застосовувати також і якісні показники. Так, на думку Л. С. Яструбецької, доцільним є доповнення кількісної оцінки фінансової безпеки підприємства якісними індикаторами, що охоплюють такі напрями, як рівень корпоративної культури, ефективність діяльності кадрової служби, служби захисту інформації, юридичного відділу та структур, відповідальних за управління фінансовою безпекою. А узагальнення результатів здійснюється шляхом об'єднання значень кількісних і якісних показників з подальшим формуванням шкали інтегрального індексу фінансової безпеки підприємства [12].

Тому адаптивні моделі визначення інтегрального показника фінансової безпеки, сформовані з урахуванням галузевої специфіки, мають більший потенціал точності, однак потребують ретельного обґрунтування структури показників, експертного залучення та постійного оновлення відповідно до сучасних тенденцій розвитку. Саме інтегральний підхід для оцінки рівня фінансової безпеки може бути адаптований до специфіки ІТ-підприємств та дозволить поєднати фінансові індикатори з іншими параметрами розвитку, що визначають фінансову стійкість та рівновагу таких суб'єктів господарювання.

Отже, застосування інтегрального підходу в оцінці фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери є найбільш доцільним з таких причин:

- комбінація кількісних і якісних показників-індикаторів надає можливість враховувати такі важливі для фінансової стійкості ІТ-компаній аспекти, як розвиток нематеріальних активів, кадровий та інноваційний потенціал, систему кіберзахисту тощо;
- саме інтегральний підхід дозволяє об'єднати у єдиний узагальнюючий показник багатокомпонентну структуру фінансової безпеки, що в ІТ-секторі включає як фінансові, так і нефінансові складові та чинники: інвестиційну привабливість, інноваційну активність, технологічний розвиток та ін.;
- можливість виконання порівняльного аналізу та дослідження рівня фінансової безпеки в динаміці, що сприяє виявленню тенденцій і зіставленню результатів фінансово-господарської діяльності різних ІТ-компаній та сфер ІТ-сектору;
- адаптивність та гнучкість інтегрального підходу, який може бути модифікований відповідно до специфіки конкретного підприємства або сегмента ІТ-індустрії, забезпечуючи врахування характерних ризиків та чинників розвитку.

При проведенні комплексного оцінювання рівня фінансової безпеки ІТ-компаній (рис. 2) на першому етапі формується структура фінансової безпеки, тобто визначаються складові компоненти інтегрального показника. Пропонується виділити шість ключових

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

складових, які найповніше відображають фінансову безпеку суб'єктів господарювання ІТ-сектору: фінансова стійкість, ліквідність, прибутковість, майновий стан, ділова активність, інвестиційна привабливість.

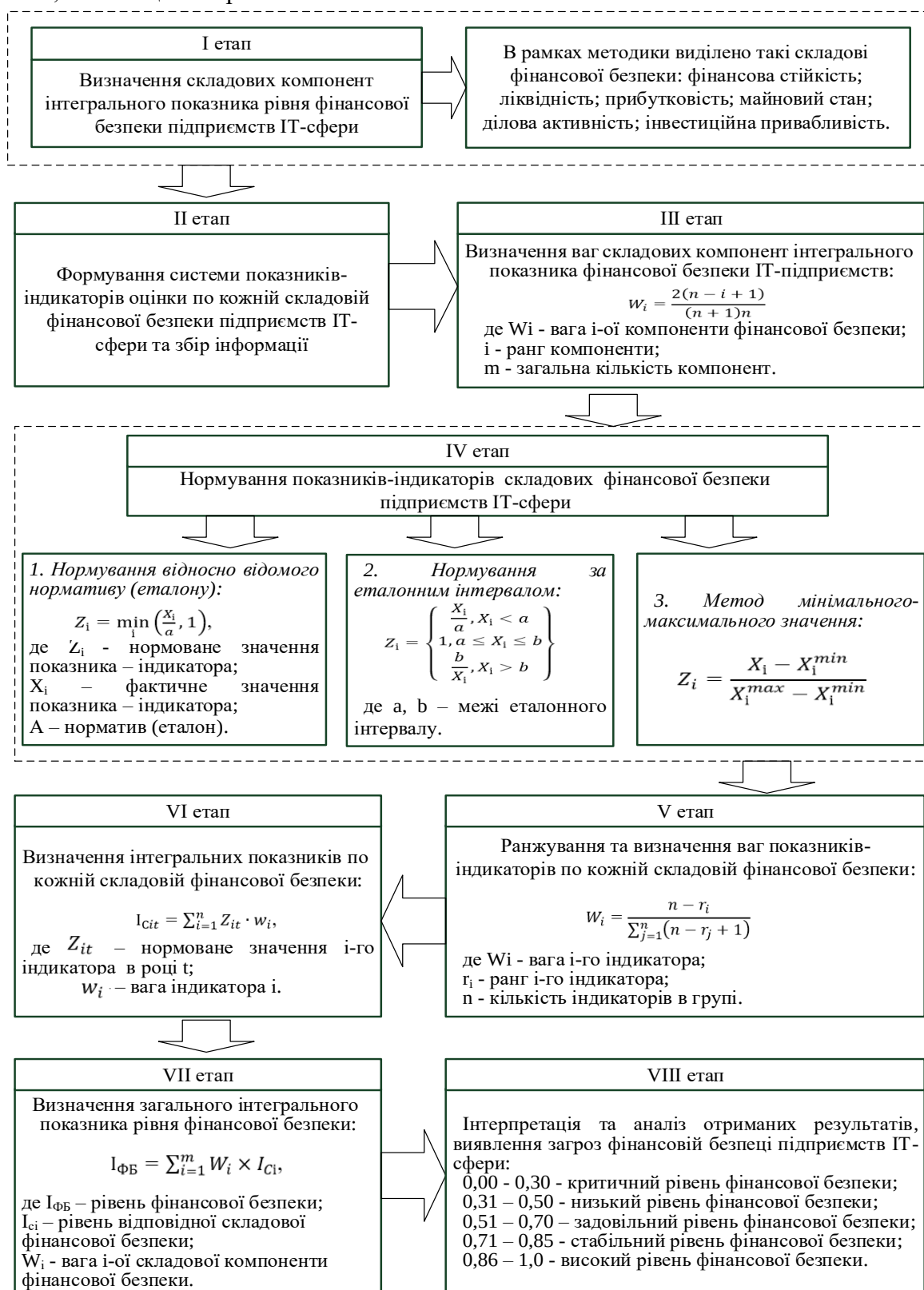

Рис. 2. Етапи комплексного оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери
Джерело: складено авторами.

Такий вибір обґрунтовується тим, що в нинішніх умовах господарювання ІТ-підприємств, які функціонують у високотехнологічному та інноваційно динамічному середовищі, лише класичні індикатори фінансового стану не здатні повною мірою відобразити реальний рівень фінансової безпеки. Тому також повинні бути враховані показники, що характеризують кадровий потенціал, інноваційну активність, інвестиційну привабливість тощо.

Отже, запропонований перелік складових забезпечує комплексний, науково обґрунтований та адаптивний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки підприємств ІТ-сектору. Він дозволяє охопити як внутрішні фінансові параметри, так і зовнішні ринкові та інвестиційні фактори, що поєднує універсальні критерії та галузеву специфіку, дозволяючи отримати релевантні результати.

Другим етапом комплексного оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери є формування системи показників-індикаторів для кожної з визначених складових. На цьому етапі здійснюється збір інформації та визначення показників, що дозволяють оцінити рівень фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери. Тут важливим є обрання для кожної складової фінансової безпеки тих індикаторів, які найбільш повно характеризують функціонування підприємств ІТ-галузі.

Для комплексного оцінювання рівня фінансової безпеки ІТ-підприємств застосовуються як уніфіковані, найбільш поширені у фінансово-економічному аналізі та доступні для широкого використання показники, так і ті, що більш повно характеризують специфіку діяльності таких суб'єктів господарювання залежно від завдань дослідження або доступності вихідних даних (рис. 3).

Рис. 3. Показники-індикатори для оцінки рівня фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери

Джерело: складено авторами з урахуванням [1; 3; 5; 12].

Так, первинні статистичні дані для визначення відповідних важливих показників-індикаторів щорічно публікуються на офіційному сайті Державної служби статистики України та систематизуються за видами економічної діяльності відповідно до класифікатора КВЕД, що забезпечує можливість їх регулярного оновлення та порівняння в динаміці.

Отже, процес формування системи індикаторів складається з двох етапів:

- попередній відбір показників на основі аналізу наукових джерел, методичних підходів до оцінювання фінансової безпеки, а також доступності статистичної інформації;
- галузева адаптація, у межах якої виключаються показники, що не мають суттєвого впливу на фінансову безпеку підприємств ІТ-сфери, та додаються індикатори, релевантні для цифрової економіки та ІТ-сфери. Зокрема, варто враховувати такі специфічні показники, як швидкість обігу нематеріальних активів, частка витрат на R&D у загальній структурі витрат, рівень залучення інвестицій та інші.

Такий підхід дозволяє забезпечити баланс між універсальністю системи оцінювання та галузевою специфікою, що, у свою чергу, сприяє підвищенню точності визначення інтегрального рівня фінансової безпеки ІТ-підприємств і забезпеченню релевантності управлінських рішень у контексті цифрової трансформації економіки.

На третьому етапі комплексного оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери здійснюється визначення вагових коефіцієнтів для кожної зі складових інтегрального показника. Інтегральний підхід хоч і забезпечує більшу системність, але може дати спотворені результати при неправильному виборі ваг для складових компонентів інтегрального показника, особливо якщо ваги не адаптовані під галузь. Наприклад, велика вага майнових показників у структурі інтегрального для ІТ-підприємств може знизити загальний рівень фінансової безпеки, навіть якщо підприємство є прибутковим, інноваційним та інвестиційно привабливим.

З огляду на складність прямого кількісного вимірювання впливу кожної складової на загальний рівень фінансової безпеки, доцільним є використання експертних методів, які дозволяють інтегрувати знання та практичний досвід у формалізовану модель.

Для визначення ваги кожної складової компоненти в інтегральному показнику рівня фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери доцільно застосовувати метод ранжування з використанням формули Фішберна. Цей метод дозволяє перетворити якісну оцінку значущості кожної складової в кількісні вагові значення шляхом ранжування складових за ступенем їхньої важливості для фінансової безпеки ІТ-підприємств, а ваги відповідно розраховуються на основі позиції кожної складової в ранжованому списку.

Після формування системи показників-індикаторів наступним кроком є їх нормування, що необхідно для інтеграції різнорідних за економічним змістом і розмірністю параметрів у єдиний інтегральний показник фінансової безпеки. Нормування дозволяє забезпечити порівнянність усіх показників у межах однієї шкали, нейтралізувати вплив одиниць виміру та масштабів, унеможливити домінування окремих індикаторів у складі інтегрального показника та підвищити об'єктивність результатів інтегрального оцінювання.

Враховуючи різний економічний зміст та можливу наявність еталонних значень, порожніх інтервалів і фактичного діапазону коливань показників, доцільно застосовувати три підходи до нормування:

- нормування відносно відомого нормативу (еталона);
- нормування за еталонним інтервалом $[a;b]$;
- метод мінімального-максимального значення.

У межах другого етапу, після відбору релевантних показників-індикаторів для кожної зі складових фінансової безпеки, здійснюється їх ранжування за ступенем значущості та визначення вагових коефіцієнтів для подальшої інтеграції складової в загальний індекс.

Не всі показники мають однаковий вплив на відповідну складову фінансової безпеки, тому для забезпечення об'єктивності оцінювання доцільно визначити їхню відносну вагу. З цією метою використовується метод експертного ранжування з подальшим застосуванням формули Фішберна, яка дозволяє перетворити ранги індикаторів у кількісні вагові коефіцієнти.

Після нормування індикаторів та визначення їхніх ваг наступним етапом є обчислення інтегрального показника для кожної складової фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери. Цей показник узагальнює оцінку групи нормованих індикаторів, які відображають відповідну складову фінансової безпеки, у єдине значення.

Описана методика визначення інтегральних показників по кожній складовій фінансової безпеки забезпечує:

- узагальнення впливу всіх релевантних показників-індикаторів у межах кожної складової фінансової безпеки;
- збереження вагових пріоритетів між показниками відповідно до їхньої значущості;
- спрощення подальшого аналізу та порівняння динаміки окремих складових фінансової безпеки;
- створення основи для формування загального інтегрального показника фінансової безпеки підприємств.

На основі отриманих вагових коефіцієнтів та інтегральних показників по кожній складовій фінансової безпеки визначається загальний інтегральний показник рівня фінансової безпеки підприємств за формулою:

$$I_{\text{ФБ}} = \sum_{i=1}^m W_i \times I_{\text{Ci}},$$

де $I_{\text{ФБ}}$ – рівень фінансової безпеки;

I_{Ci} – рівень відповідної складової фінансової безпеки;

W_i – вага i -ої складової компоненти фінансової безпеки.

Таким чином, з огляду на специфіку ІТ-сфери, адаптація класичних підходів до оцінювання фінансової безпеки ІТ-підприємств на основі інтегрального показника передбачає:

- включення індикаторів, що відображають інноваційно-інвестиційний потенціал та здатність до масштабування, зокрема у складових ділової активності та інвестиційної привабливості;
- посилення ролі ліквідності та фінансової стійкості як ключових характеристик фінансової незалежності та платоспроможності суб'єктів господарювання;
- оцінювання майнового стану з урахуванням вагомої частки нематеріальних активів і прав інтелектуальної власності, що формують інноваційний потенціал ІТ-компанії тощо.

З метою якісної інтерпретації інтегрального показника фінансової безпеки підприємств ІТ-сектору доцільно застосовувати шкалу Харрінгтона, адаптовану під ІТ-галузь. В умовах швидких цифрових трансформацій та високої динаміки ринку ІТ-послуг зміни фінансово-економічних показників мають значно швидший вплив на фінансову безпеку ІТ-підприємств, ніж у традиційних секторах економіки. Крім того, вітчизняні ІТ-компанії здебільшого працюють на зовнішні ринки, що дещо знижує чутливість їхнього фінансового стану до негативного впливу внутрішніх економічних факторів, але водночас підвищує залежність фінансово-господарської діяльності від глобальної кон'юнктури та геополітичних ризиків. Тому порогові значення шкали оцінки рівня фінансової безпеки були зміщені в бік більш жорстких вимог до її рівнів (табл. 1).

Як зазначалось вище, у межах кожної складової фінансової безпеки (зокрема, інвестиційної привабливості, ділової активності або майнового стану) можуть бути застосовані якісні показники, які не піддаються прямому вимірюванню, але мають істотний вплив на загальний рівень фінансової стійкості. Так, у межах складової «Інвестиційна

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

привабливість» для ІТ-підприємств доцільно використовувати якісні показники, що відображають нематеріальні, репутаційні, стратегічні та управлінські аспекти, які суттєво впливають на рішення інвесторів.

Таблиця 1

Адаптована шкала оцінки рівня фінансової безпеки підприємств ІТ-сектору

Інтервал інтегрального показника ІФБ	Рівень фінансової безпеки	Характеристика
0,00 - 0,30	Критичний	Підприємство перебуває у фінансово нестабільному стані, високий ризик неплатоспроможності, можлива втрата ліквідності.
0,31 - 0,50	Низький	Рівень безпеки є незадовільним, спостерігаються проблеми з ліквідністю, прибутковістю або капіталізацією.
0,51 - 0,70	Задовільний	Фінансовий стан підприємства перебуває під контролем, однак характеризується нестійкістю, що створює потенційні ризики за умов зовнішніх викликів або загроз.
0,71 - 0,85	Стабільний	Підприємство має достатній рівень фінансової безпеки, основні ризики мінімізовані.
0,86 - 1,00	Високий	Підприємство демонструє ефективну модель управління фінансами, має високу фінансову стійкість, гнучкість та інвестиційну привабливість.

Джерело: сформовано авторами.

Майновий стан ІТ-підприємств охоплює не лише матеріальні активи, але й цифрову інфраструктуру, інтелектуальні продукти та систему інформаційної безпеки. Тому до якісних показників для оцінки майнового стану ІТ-підприємств можна віднести оцінку ступеня захисту інтелектуальної власності, рівень безпеки активів та інформаційних ресурсів, доступність цифрових платформ і сервісів тощо.

Аналогічно за необхідністю до якісних характеристик складової «Ділова активність» можна додатково включити не тільки показники, що характеризують обсяг і швидкість обороту ресурсів, а й показники динаміки розвитку бізнесу, інноваційної активності, потенціалу масштабування тощо.

Таким чином, сформована система індикаторів не є фіксованою, а може бути розширена відповідно до аналітичних завдань, доступності даних та технологічної зрілості ІТ-компанії, що забезпечує високу релевантність, глибину та точність оцінки фінансової безпеки підприємств у динамічному, інноваційно активному цифровому середовищі.

Висновки і пропозиції. Таким чином, запропонований методичний підхід до інтегральної оцінки рівня фінансової безпеки підприємств ІТ-сфери є гнучким та адаптивним до умов цифрової економіки та особливостей функціонування ІТ-галузі, а саме:

- поєднує кількісні та якісні показники, що дозволяє всебічно оцінювати як фінансовий стан, так і ризики, що пов'язані з репутацією, людським капіталом, інноваційною здатністю та адаптивністю підприємства;
- має адаптовану структуру індикаторів, сформовану відповідно до ключових складових, які найбільше впливають на фінансову безпеку ІТ-компаній;
- забезпечує врахування специфічних аспектів діяльності підприємств ІТ-сфери (значні обсяги нематеріальних активів та витрат на R&D, високу роль інтелектуального капіталу, стрімкий розвиток інновацій, проєктну структуру діяльності, високу динаміку ризиків тощо).

Використання інтегрального підходу дозволяє не лише кількісно оцінити рівень фінансової безпеки ІТ-підприємств, але і своєчасно виявляти потенційні загрози в умовах цифрової трансформації, що є вирішальним чинником для ефективного фінансового управління та стратегічного розвитку підприємств ІТ-галузі.

Список використаних джерел

1. Варналій З. С. Теоретико-методичні підходи до оцінки фінансової безпеки суб'єктів підприємництва / З. С. Варналій, А. М. Мехед // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2022. – № 32. – С. 203-211.

2. Вінтоняк А. А. Методики аналізу загрози банкрутства підприємств та чинники впливу на зміну її рівня [Електронний ресурс] / А. А. Вінтоняк, В. М. Чубай // Економіка та суспільство. – 2024. – № 61. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3761/3682>.
3. Горячева К. С. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / К. С. Горячева. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/55127/5/Horiacheva_Finansova_bezpeka.pdf;jsessionid=C01D52ED7D309F1E1D3220D2DD00C73D.
4. Єрмошенко М. М. Безпека фінансова: Енциклопедія банківської справи України / М. М. Єрмошенко; гол. редкол. В. С. Стельмахтайн. – Київ : Молодь; ІнЮре, 2001. – 680 с.
5. Кальченко О. М. Методичні підходи до оцінювання фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Кальченко, Я. С. Андросенко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – № 2 (2). – С. 244-250. – Режим доступу: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/68609/63714>.
6. Кальченко О. М. Економіко-статистичне дослідження ефективності використання фінансових ресурсів підприємств ІТ-сфери [Електронний ресурс] / О. М. Кальченко, С. М. Лесун // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2025. – № 1(41). – С. 422-436. – Режим доступу: <http://ppeu.stu.cn.ua/issue/view/19295/12492>.
7. Кузенко Т. Б. Фінансова безпека підприємства : навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Л. С. Мартюшева, О. В. Грачов, О. Ю. Литовченко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. — 304 с.
8. Пойда-Носик Н. Н. Науково-методичні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Н. Н. Пойда-Носик // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць : у 3 т. – 2013. – Вип. 1, т. 1. – С. 288-292. – Режим доступу: <https://journals.urau.ua/index.php/2225-6407/article/view/16019>.
9. Ситник Н. С. Методика оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства: зміст та функціональні складники [Електронний ресурс] / Н. С. Ситник, Л. І. Джиговська // Причорноморські економічні студії. – 2019. – № 46/2. – С. 65-70. – Режим доступу: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/13.pdf>.
10. Соляник Л. Г. Fintech-інструменти для прогнозування банкрутства: інтеграція традиційних та інноваційних підходів [Електронний ресурс] / Л. Г. Соляник, Н. М. Штефан, А. О. Ніколаєнко // Економічний вісник Дніпровської політехніки. – 2023. – № 2. – С. 128-135. – Режим доступу: https://ev.nmu.org.ua/docs/2023/2/EV20232_128-135.pdf.
11. Хижняк Ю. О. Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства / Ю. О. Хижняк // Інфраструктура ринку. – 2018. – № 23. – С. 305-312.
12. Яструбецька Л. Комплексна методика оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів підприємництва в Україні за умов гібридних загроз [Електронний ресурс] / Л. Яструбецька // Підприємництво та інновації. – 2021. – № 17. – С. 75-82. – Режим доступу: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/428>.

References

1. Varnalii, Z. S., Mekhed, A. M. (2022). Teoretyko-metodychni pidkhody do otsinky finansovoi bezpeky subiektiv pidpryemnytstva [Theoretical and methodological approaches to assessing the financial security of business entities]. *Naukovi zapysky Lvivskoho univer-sytetu biznesu ta prava – Scientific notes of the Lviv University of Business and Law*, (32), 203-211.
2. Vintoniak, A. A., Chubai, V. M. (2024). Metodyky analizu zahrozy bankrutstva pidpryemstv ta chynnyky vplyvu na zminu yii rivnia [Methods of analyzing the threat of bankruptcy of enterprises and factors influencing its level]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (61). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3761/3682>.
3. Horiacheva, K. S. (n.d.). Otsinka rivnia finansovoi bezpeky pidpryemstva [Assessment of the level of financial security of an enterprise]. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/55127/5/Horiacheva_Finansova_bezpeka.pdf;jsessionid=C01D52ED7D309F1E1D3220D2DD00C73D.
4. Yermoshenko, M. M., Stelmakhtain, V. S. (Ed.). (2001). *Bezpeka finansova: Entsyklopediia bankivskoi spravy Ukrainy [Financial Security: Encyclopedia of Banking in Ukraine]*. Molod; InYure.
5. Kalchenko, O. M., Androsenko, Ya. S. (2015). Metodychni pidkhody do otsiniuvannia finansovoi bezpeky pidpryemstva [Methodological approaches to assessing the financial security of an enterprise]. *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economy and management*, (2(2)), 244-250. <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/68609/63714>.

6. Kalchenko, O. M., Lesun, S. M. (2025). Ekonomiko-statystychne doslidzhennia efektyvnosti vykorystannia finan-sovykh resursiv pidpriemstv IT-sfery [Economic and statistical research on the effectiveness of using financial resources of IT enterprises]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economy and management*, (1(41)), 422-436. <http://ppeu.stu.cn.ua/issue/view/19295/12492>.
7. Kuzenko, T. B., Martiusheva, L. S., Hrachov, O. V., Lytovchenko, O. Yu. (2010). *Finansova bezpeka pidpriemstva [Financial security of the enterprise]*. Vyd. KhNEU.
8. Poida-Nosyk, N. N. (2013). Naukovo-metodychni pidkhody do otsinky rivnia finansovoi bezpeky pidp-ryiemstva [Scientific and methodological approaches to assessing the level of financial security of an enterprise]. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti : zbirnyk naukovykh prats – Theoretical and practical aspects of economics and intellectual property: collection of scientific works* (vol. 1(1), pp. 288-292). <https://journals.urau.ua/index.php/2225-6407/article/view/16019>.
9. Sytnyk, N. S., Dzhyhivska, L. I. (2019). Metodyka otsiniuvannia rivnia finansovoi bezpeky pidpriemstva: zmist ta funktsionalni skladnyky [Methodology for assessing the level of financial security of an enterprise: content and functional components]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Prychornomorski economic studies*, (46/2), 65-70. <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/13.pdf>.
10. Solianyk, L. H., Shtefan, N. M., Nikolaienko, A. O. (2023). Fintech-instrumenty dlia prohnozuvannia bankructstva: inteatsiia tradytsiinykh ta innovatsiinykh pidkhodiv [Fintech tools for bankruptcy prediction: integration of traditional and innovative approaches]. *Ekonomichniy visnyk Dniprovskoi politekhniki – Economic Bulletin of Dnipro Polytechnic University*, (2), 128-135. https://ev.nmu.org.ua/docs/2023/2/EV20232_128-135.pdf.
11. Khyzhniak, Yu. O. (2018). Metodychnyi pidkhid do otsinky rivnia finansovoi bezpeky pidpriemstva [Methodological approach to assessing the level of financial security of an enterprise]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, (23), 305-312.
12. Yastrubetska, L. (2021). Kompleksna metodyka otsinky rivnia finansovoi bezpeky subiektiv pidpriemnytstva v Ukraini za umov hibrydnykh zahroz [A comprehensive methodology for assessing the level of financial security of business entities in Ukraine under hybrid threats]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation*, (17), 75-82. <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/428>.

Отримано 29.09.2025

UDC 336.6:658(004)

Olena Panchenko

PhD Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: pan68@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-8071-4983>

ResearcherID: F-6779-2016

Serhii Lesun

PhD student of the Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: serhii.lesun@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0003-0096-3077>

**METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING
THE LEVEL OF FINANCIAL SECURITY OF IT COMPANIES**

Traditional approaches and methods for assessing the financial security of enterprises, as presented in scientific literature, are mainly considered for enterprises in the real sector of the economy and are focused on their specific characteristics: capital intensity and capital-labor ratio, material production, dependence on physical infrastructure, stability of the production cycle, and relatively predictable market conditions. However, the IT sector has fundamental differences that necessitate the adaptation of methodological approaches to assessing the financial security of these enterprises. Such an approach should take into account both general economic principles and the industry-specific nature of the functioning of these economic entities

in the digital economy. It should also ensure the integration of financial analytics with a qualitative assessment of important factors that have a significant impact on the level of financial security of IT companies.

The purpose of the article is to study methodological approaches to assessing the level of financial security of IT companies, to identify the main stages and features of such an assessment for IT sector entities.

The article examines the main methodological approaches to assessing the level of financial security of enterprises, conducts a comparative analysis of them, and identifies the features of their application for IT companies, taking into account the specifics of their activities. The advantages of using an integrated approach to assessing the level of financial security for enterprises in the IT sector are formulated, which allows taking into account both quantitative and qualitative parameters-indicators, ensures adaptability, flexibility, and the possibility of modification for various management needs. The main stages of a comprehensive assessment of the level of financial security and the determination of its integral indicator for IT enterprises are proposed.

Keywords: *financial security; assessment of financial security; methodological approach; integral indicator; IT enterprises; IT sphere.*

Fig.: 3. Table: 1. References: 12.